

**Södertälje
kommun**

Handläggare
Mats Johansson
Samhällsbyggnadskontoret
Samhällsbyggnadsstrateg
08 52306634
mats.a.johansson@sodertalje.se

Till
Regeringskansliet

Yttrande över nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037

Södertälje kommun har tagit del av remissvaret och besvarar remissen med två kompletterande remissvar, detta dokument och det remissvar som tagits fram i samarbetet mellan de åtta kommunerna på Södertörn.

Södertälje kommun saknar en tydligare koppling till regeringens direktiv för åtgärdsplaneringen i Trafikverkets förslag till nationell plan. Regeringens direktiv i uppdraget till Trafikverket inför upprättandet av denna plan är tydligt och fokuserar på att satsningar i infrastruktur ska säkerställa industrins konkurrenskraft och kompetensförsörjning samt att de har en betydelse för totalförsvaret.

I Södertälje finns två av Sveriges största exportföretag, AstraZeneca och Scania, som är beroende av fungerande infrastruktur för sin konkurrenskraft och framtida tillväxt. Dessa företag konkurrerar framgångsrikt på en global marknad och genererar cirka 10 procent av Sveriges exportvärde. Deras utveckling i Sverige är starkt beroende av ny passage under Södertälje kanal byggs så snart som möjligt för en fungerande kompetens- och varuförsörjning.

För att skapa en långsiktigt fungerande storregional arbetsmarknad med fungerande och hållbar arbetspendling krävs dessutom ökad kapacitet för arbetspendling på tåg. Det krävs två nya spår mellan Järna- Flemingsberg via Södertälje där Södertälje kommun gärna ser en spårutredning som hanterar regional arbetspendling, liknande Södertörnsbanan

Södertälje kommuns prioriterade inspel kommande nationella plan

- En ny passage under Södertälje kanal måste finansieras tidigt i kommande plan
- Objektet Breddning av befintlig motorvägsbro, Södertälje kräver att objektet utgår ut planen
- Ny regionaljärnväg mellan Järna och Flemingsberg via Södertälje, en utredning bör påbörjas tidigt i planperioden

Ny passage under Södertälje kanal

Motorvägarna E4/E20 över Södertälje kanal hör till en handfull infrastrukturobjekt i Sverige som är av kritisk betydelse för hela landet ur både beredskaps- varuförsörjnings- och arbetspendlingsperspektiv. Det som utmärker befintlig passage över Södertälje kanal bland dessa är att den saknar alternativ omledningsväg, med stora konsekvenser om något skulle slå ut dagens broar.

Nuvarande passage för E4/E20 över Södertälje kanal är en av landets mest sårbara vägsträckor och har en vital funktion ur ett totalförsvarsperspektiv. Störningar, olyckor och kriser får direkt konsekvenser för hela landet. Med en ny passage i tunnel skapas ett robust transportsystem som står emot dessa störningar och möjliggör näringslivets fortsatta utveckling.

Regeringen har i direktivet till Trafikverket tydligt efterfrågat insatser som förbättrar industrins konkurrenskraft och kompetensförsörjning vilket en ny passage under Södertälje kraftigt bidrar till. En ny passage bidrar även till ökad redundans vilket är nödvändigt ur både beredskaps- och totalförsvarsperspektiv. Att en ny passage dessutom avlastar dagens motorvägsbro så att dagen kapacitetsproblem löses är en ytterligare nytta som talar för att en ny passage under Södertälje kanal byggs.

Det är därför anmärkningsvärt att medel till denna åtgärd helt saknas i förslaget till nationell plan. Det Trafikverket föreslår är utredning av en breddning av befintlig bro, en lösning som tidigare förkastats på grund av oacceptabla konsekvenser under byggtiden. En breddning av befintlig bro är möjlig först när en ny passage finns klar som kan användas som omledningsväg.

Samhällsekonomiskt lönsamt och planeringmoget objekt där de lönsammaste delarna redan påbörjats

Objektet "En ny passage under Södertälje kanal" uppfyller alla krav för att kunna finansieras i kommande nationella plan.

Den samlade effektbedömningen (SEB) för en ny passage, utan den redan påbörjade trafikplatsen Hovsjö, visar samhällsekonomisk nytta. Till detta tillkommer beredskapsnyttor som inte ingår i den samlade effektbedömningen enligt Trafikverkets modeller.

En nyttoanalys samt en teknisk studie för hur tunneln kan byggas är framtagna av Södertälje kommun. Studierna visar på att passagen under Södertälje kanal:

- fungerar som omledningsväg med tillräcklig kapacitet när befintliga broar inte kan trafikeras, på grund av incidenter eller andra skäl. De konsekvenser som kan uppstå för hela stockholmsregionen i dagens situation hanteras helt genom en ny tunnel.
- fungerar som avlastning av nuvarande motorvägsbro i normalläge och frigör kapacitet på motorvägsbron.

- skapar möjligheter till utökad kollektivtrafik med buss som underlättar kompetensförsörjning till näringslivet och därigenom minskar arbetspendlingen med bil.

Trafikverket och Södertälje kommun har tillsammans undertecknat en avsiktsförklaring som presenterar alla åtgärder som krävs för att bygga den tunnel som utgör en ny passage. Den tekniska studien visar på en investeringskostnad på ca 5,6 Mdr kr, vilket är en uppdatering av den kostnad som Trafikverket beräknade i samband med tecknade av avsiktsförklaringen. Delar av åtgärderna i avsiktsförklaringen är redan påbörjade som resultat av deras stora lönsamhet:

- trafikplats Hovsjö med finansiering i nuvarande nationell plan
- breddning av Nyköpingsvägen som utgör tunnelns södra anslutning till E4, med bidrag från Stadsmiljöavtalet

En tunnel för minskad sårbarhet

Den åtgärdsvalsstudie som Trafikverket genomfört i samverkan med regionala aktörer pekar ut en tunnel under Södertälje kanal som visar på stora nyttor. Denna tunnel måste byggas omgående för att minska sårbarheten vid olyckor och incidenter samtidigt som den förstärker kapaciteten i normalläge.

Dagens situation med endast en bro för passage av Södertälje kanal är otillräcklig för att hantera den trafik som passerar på motorvägsbron. Sårbarheten med endast en passage är hög. Vid incidenter som sänker framkomligheten på passagen uppstår snabbt regionala och nationella konsekvenser. De godstransporter som direkt och indirekt påverkas representerar ett årligt varuvärde på över 1 100 miljarder kronor, motsvarande en tredjedel av Sveriges totala varuflöden. Den samhällsekonomiska kostnaden och tillkommande produktionseffekter överstiger 100 Mkr per dygn.

Den stora sårbarheten är dessutom negativ för näringslivet när det gäller förutsägbarhet för stora framtida investeringar och osäkerhet kring restider försvårar långsiktigt kompetensförsörjningen.

Att motorvägsbron över Södertälje kanal utgör en sårbar del på stråket söderifrån in mot Stockholm, blev extra tydligt vid den trafikolycka på midsommarafton 2016 som gav upphov till det senaste brohaveriet. Trots att haveriet skedde under semesterperiod blev effekterna omfattande. Om detta inträffat vid ett annat tillfälle än under semesterperioden hade, förutom de kostnader som redovisas ovan, viktiga samhällsfunktioner för Stockholmsregionen påverkats ännu kraftigare. Bland annat påverkas sjuk- och livsmedelstransporter samt försörjningen till stora delar av Stockholmsregionens bostadsuppvärmning med mera

Trafikverkets förslag om breddning av Motorvägsbron bör utgå

Den åtgärd som föreslås i förslaget till nationell plan om breddning av Södertäljebron kommer ge stora konsekvenser under byggtiden och motsvarar situationen under brohaveriet 2016. Utgångspunkten att använda Saltsjöbron som omledningsbro vid byggandet innebär att man stänger av för omfattande lokal och regional trafik. Denna lösning är orimlig då det, enligt vad som redovisas i vägplanen, inte finns några möjliga alternativ för denna trafik. Breddning av befintlig bro var finansierad i nationell plan 2018–

2029, men utgick i samband med förra åtgärdsplaneringen 2022–2033 då Trafikverket inte kunde visa på hur breddningen kan genomföras utan orimliga konsekvenser under byggtiden. Detta problem kvarstår. Ytterligare en passage under Södertälje kanal som kan fungera som omledningsväg behöver vara på plats innan en eventuell breddning sker.

Södertälje kommun anser att den tunnel som Trafikverkets åtgärdsvalsstudie pekar ut ska byggas så snart som möjligt. Medel för detta behöver därför reserveras i nationell plan 2026–2037. De medel som föreslås i förslag till nationell plan för breddning av befintlig bro skulle kunna omfördelas till att finansiera en ny passage under Södertälje kanal.

Ny regionaljärnväg Järna-Flemingsberg via Södertälje

När Ostlänken öppnas för trafik 2035 kommer kapaciteten på sträckan Järna-Flemingsberg inte att vara tillräcklig. Detta är konstaterat i genomförd åtgärdsvalsstudie, vilken bekräftade att nya spår krävs för att kunna hantera den ökade efterfrågan på järnvägskapacitet.

Sträckan från Södertälje syd in mot Flemingsberg/Stockholm kommer ha särskilt högt kapacitetsutnyttjande, med stor risk att dagens regionaltrafik trängs undan eller inte kan genomföras enligt efterfrågan. Nya spår på sträckan behöver börja förberedas redan nu och Södertälje kommun ser att en stråkstudie bör påbörjas omgående som utreder hur denna järnväg bäst kan byggas. Utav de tre alternativ Trafikverket presenterat förordar Södertälje kommun den dragning som går via centrala Södertälje, den så kallade Södertörnsbanan. På så sätt kan restiderna för stora kommuner och arbetsplatser i södra stockholmsregionen förbättras kraftigt.

För näringslivets konkurrenskraft är det avgörande med en god kompetensförsörjning. En ny järnväg måste förbättra restider för den stora mängd resor som dagligen sker till/från Södertälje. Möjligheten till regional arbetspendling med tåg påverkas negativt om inte kapacitetsbristen åtgärdas. Södertälje anser att fördjupade utredningar inte kan fördröjas ytterligare. Medel för fortsatta utredningar måste inrymmas i nationell plan. Det är viktigt att utredningen presenterar ett genomarbetat beslutsunderlag där samtliga samhällsekonomiska nyttor för både nationell tågtrafik och regional utveckling beräknas och värderas. Dessutom bör de felaktigheter i modeller som felaktigt gynnat nationella tjänsteresor korrigeras så att samhällskomiskt korrekta underlag och analyser används i val av olika sträckningar.

Slutför påbörjade objekt skyndsamt så nyttorna kommer samhället till del

Det är viktigt att påbörjade investeringar genomförs utan fördröjning och att finansieringen i nationell plan fokuseras på att genomföra redan beslutade objekt. Detta gäller bland annat Ostlänken där slutförandet av objektet bör prioriteras så att ny trafik kan komma igång. För Ostlänken är det flera olika satsningar som är beroende av Ostlänken så en försening medför att samhällsnyttor skjuts på framtiden och beroende satsningar försenas.

Övriga synpunkter

Södertälje kommun förstår regeringens vilja att söka alternativa finansieringar av transportinfrastruktur som till exempel via offentlig-privat-samverkanslösningar (OPS). Södertälje kommun vill lyfta att det även finns en stor men dåligt utnyttjad potential att söka medfinansiering från EU, vilket är en möjlighet som bör utvecklas.

Utvecklingen av det transeuropeiska nätet, TEN-T, är viktigt för godsförsörjningen i hela landet och Södertälje ser positivt på att Trafikverket föreslår utbyggnader utmed västra stambanan mellan Katrineholm och Södertälje för att möjliggöra längre tåg. Detta stämmer väl överens med Södertäljes ambitioner om att flytta över mer av det gods som transporteras till/från Södertälje till järnväg och sjöfart.

Södertälje kommuns medskick till regeringen

Södertälje kommun vill avslutningsvis poängtera att det är av yttersta vikt att statliga investeringar samordnas med näringslivets satsningar. Utan dessa kompletterande insatser riskerar vi att försvåra kompetensförsörjningen och därmed näringslivets möjligheter att investera i Sverige. Det är också viktigt att Europas nya säkerhetsläge och totalförsvarets behov tas med i beaktande vid val av objekt. Detta är extra tydligt i Södertälje och kan i förlängningen äventyra Sveriges konkurrenskraft, framtida tillväxt och motståndskraft.

Vi uppmanar därför regeringen att ta ett helhetsgrepp och säkerställa att statliga investeringar i infrastruktur sker där de ger störst samhällsnytta och bidrar till ett konkurrenskraftigt och hållbart Sverige och därför beslutar om finansiering av en ny passage under Södertälje kanal i kommande nationella plan.

Boel Godner
Kommunstyrelsens ordförande